

просуванню у свідомість населення нового бачення дітей у суспільстві, допомагають доктрині захисту прав дітей посісти чільне місце у ціннісній орієнтації громадян. На сьогодні, потенціал незалежних інститутів з охорони дитинства як впливового колективного голосу в захист прав дітей у всьому світі ще належить реалізовувати, і ця співпраця передбачає участь як дорослих, так і дітей.

Зауважимо, що вітчизняна модель ювенальної політики характеризується традиційним тяжінням до суб'єкт-об'єктного підходу, коли основний акцент зосереджено на ролі та значенні держави в процесі регулювання суспільних відносин у сфері створення умов для соціального становлення та розвитку дітей та молоді. Подальший розвиток цієї моделі вимагає поступового зміщення акцентів у бік посилення суб'єктності дітей та молоді в процесі формування та реалізації державної молодіжної політики.

Список використаної літератури:

2. Опацький Р.М. Ювенальна політика в Україні: теорія, правова основа, інституалізація. Запоріжжя : Дике Поле, 2013. 463 с.
3. Крестовська Н.М. Ювенальне право України: історико-теоретичне дослідження : монографія. Одеса : Фенікс, 2008. 328 с.
4. Study on the State of Young People and Youth Policy in Europe 9 (Final report). UN, 2001. 156 p. URL: <http://www.politiquesenfancejeunesse.org/wp-content/uploads/2016/04/Young-people-youth-policy-IARD-2001.pdf>
5. Spratt T., Nett J., Bromfield L., Hietama J. et other. Child Protection in Europe: Development of an International Cross-Comparison Model to Inform National Policies and Practices. *British Journal of Social Work*. 2015. № 45. Pp. 1508–1525. doi:10.1093/bjsw/bcu109

Ключові слова: права дитини, забезпечення прав дитини, державна політика, ювенальна політика.

Ключевые слова: права ребенка, обеспечения прав ребенка, государственная политика, ювенальная политика.

Key words: rights of the child, ensuring the rights of the child, public policy, juvenile policy.

БОБРОВА ТЕТЯНА АНАТОЛІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри загальнотеоретичної юриспруденції*

НЕГАТИВНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ ЯК ЯВИЩЕ ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Термін «негативна правотворчість» все частіше використовується в сучасній юридичній літературі при згадуванні діяльності Конституційного Суду з відміни нормативно – правових актів, які не відповідають

нормам Основного закону держави. Враховуючи відсутність дефініції даного правового феномену на законодавчому рівні та специфічність самої назви цього явища, негативна правотворчість може розумітися у декількох аспектах:

по-перше, як різновид судової правотворчості з відміни нормативно-правового акту або його частини, в результаті чого такий нормативний акт втрачає правову силу, а суспільні відносини виявляються врегульованими абсолютно по-іншому;

по-друге, як діяльність правотворчих органів, яка має за собою певні «негативні» наслідки, де слово «негативна» сприймається у якості несхвалення, тобто це те, що заслуговує на осуд (протилежне позитивному).

Однозначно зрозумілим є те, що витoki негативної правотворчості походять з англосаксонської правової системи права. Так, на основі англосаксонського «звичаєвого права» і «права справедливості», які у свій час сприяли розвитку нормативних функцій англійських суддів, у другій чверті XIX ст. в Англії і США розповсюдила свій вплив школа юридичного позитивізму Джона Остіна, яка визнавала за суддями право на нормотворчість. Підспудно закладена у ній радикальна версія судового активізму у своєму архетипічному змісті тяжіє до так званої крітархії чи крітократії, тобто «влади суддів», про яку згадується у Старому Заповіті, і тріумф якої втілюється у США завдяки цінностям протестантської політики – правової культури [8, с. 4]. Тобто, можна зробити висновок, що виконання нормотворчих функцій суддями і суддівська влада зокрема, не є новим явищем, але таким, що залишається дискусійним й до сьогодні. Так, наприклад, французький філософ права Ф. Рено зазначає, що позитивістський аналіз має на меті не обґрунтувати важливість контролю конституційності, а радше пояснити, чому в сучасних умовах демократія звертається до механізмів обмеження влади більшості, і чому «негативний законодавець» (Кельзен) чи «співзаконодавець» (Тропе), щоб залишитись легітимним, повинен сьогодні презентувати себе як «суддя» [5, с. 230].

Негативний статус правотворця є свого роду «втручання» судів держав в законодавство шляхом конституційного перегляду (квазізаконодавчі повноваження). Слід зазначити, що цілі Конституційного Суду і парламенту не є протилежними при правотворчості (як «позитивний» і «негативний» правотворець у якості антонімів) в рамках Конституції. Відмінність судової і законодавчої функцій полягає у тому, що остання створює загальні норми, тоді як перша – індивідуальні [1, с. 6]. Так як встановлення неконституційності закону є встановлення загальної норми, то ця функція має такий же загальний характер, як і його створення, і відрізняється тільки своїм негативним значенням. Проте, задля дотримання принципу поділу влади в демократичних країнах необхідним є не ізолювання одного органу від іншого, а збереження взаємного контролю. Негативна правотворчість лише отримує специфічні ознаки, які впливають із особливостей діяльності самої судової влади. Суд грає вдосконалюючу роль в межах своїх повноважень і не порушує принципу поділу влади. Феномен негативної правотворчості не знаходиться у протиріччї з цим принципом, а навпаки є його закріпленням. Особливо

враховуючи, що даний принцип створений для досконалої роботи механізму державної влади і як слушно зазначає В. Ф. Погорілко, який підтверджує принцип поділу державної влади (під яким він розуміє «незалежність і рівноправність органів державної влади між собою»), однозначно вказує, що без тісної і всебічної взаємодії гілок влади неможливе не лише формування, але й функціонування органів державної влади [2, с. 87]. О. Ф Скакун зауважує, що у реальній дійсності розподіл влад відбувається не в ізоляції однієї гілки влади від іншої, їхня діяльність взаємно переплетена. Зараз необхідно визнати той факт, що усі три гілки державної влади використовують єдиний засіб управління – видання обов'язкових для виконання правил поведінки. Представницька влада приймає важливі загальні правила – закони. Виконавча влада розробляє у відповідності з законами, більш конкретні правила. У свою чергу, судова влада визначає правила, що дають змогу вирішувати спірні ситуації [7, с. 60].

Прихильники «чистої» теорії поділу влади і думки не допускають, щоб будь-яка судова інстанція в своїх актах встановлювала б правові норми. У деяких країнах в зв'язку з цим знаходять вихід: не поміщають норми про Конституційний суд в розділ про судову систему. Однак ніяка позиція, ніякі формальні маніпуляції в законодавстві не можуть затінити тієї обставини, що Конституційний суд не може обмежитися тлумаченням права і змушений його розвивати, стаючи іноді на місце законодавця, а часто і над законодавцем [4, с. 114]. Тут яскравим прикладом є Італія, де Конституційний суд, встановивши неконституційність, оголошує недійсними відповідні законоположення в межах клопотання. Фактично Конституційний суд Італії виступає як співзаконодавець і навіть як законодавець, коли закони страждають прогальністю і Конституційному Суду доводиться включати в них «додаткові» або «такі, що замінюють» положення [3, с. 172].

Рішення і висновки «негативного правотворця» є допоміжними джерелами права, тому що не містять первинних правил поведінки, однак мають нормативний характер, оскільки можуть повністю або частково зупинити дію нормативно-правового акта. Так, в процесі реалізації негативної правотворчості зникають одні правила та видозмінюються інші. Якщо розглядати правотворчість як завершальний етап правоутворення, що складається з діяльності уповноважених суб'єктів зі створення, зміни чи відміни правових норм з метою врегулювання суспільних відносин та вдосконалення наявної системи права [6, с. 11] можна зробити висновок, що негативна правотворчість постає відміною правових норм з метою врегулювання суспільних відносин та вдосконалення наявної системи права.

Список використаної літератури:

1. Кельзен Г. Судебная гарантия Конституции (конституционная юстиция). Часть 2, окончание / Г. Кельзен. // Право и политика. – 2006. – № 9. – С. 15-18.

2. Конституція незалежної України / За ред. В. Ф. Погорілка, Ю. С. Шемшученка, В. О. Євдокимова. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. – 428 с.
3. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. Учебник. В 4-х томах. Том 3. Отв. ред. Б.А. Страшун. – Москва: БЕК, 1997. – 764 с.
4. Лазарев В.В. К вопросу о месте и роли решений Конституционного суда Российской Федерации / В. В. Лазарев // Правосудие и права человека. – С. 114-119
5. Рено Ф. Judicial gewie / Філіп Рено // Європейський словник філософій: лексикон неперекладностей. Пер. 3 фр. Том 2. – К: Дух і літера, 2011. – С. 228-230
6. Сафонов В.Н. Конституционное правотворчество в деятельности Верховного Суда США. Историко-правовое исследование: монография. – М.: Проспект, 2018. – 288 с.
7. Скакун О. Ф. Законотворча (правотворча) функція Конституційного суду України / О. Ф. Скакун // Актуальні проблеми політики. Збірник наукових праць. Вип. 16 – Одеса: Юридична література, 2003. – С. 60-68.
8. Шепелев М. А. Судебная ролитика в США как способ реализации модели «государства правосудия» К. Шмитта / М. А. Шепелев // Политика, экономика и инновации № 3(5), 2016. – С. 1-11.

Ключові слова: негативна правотворчість, джерело права, судова правотворчість, неконституційність, правотворча функція, ознаки нормативності.

Ключевые слова: негативное правотворчество, источник права, судебное правотворчество, неконституционность, правотворческая функция, признаки нормативности.

Key words: negative lawmaking, source of law, judicial legislation, unconstitutionality, lawmaking function, elements of normativity.

РУСАВСЬКА ОКСАНА ОЛЕКСІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри загальнотеоретичної юриспруденції*

ПРАВОВА СІМ'Я ЗАГАЛЬНОГО ПРАВА: ГЕНЕЗА ТА СПЕЦИФІКА

До того часу, коли англійське право отримало свого поширення за межі країни, система його джерел в основному сформувалася, але не набула завершеного характеру. Правовий звичай поступався місцем судовому прецеденту, що швидко зароджувався та розвивався, створюваному як королівськими судами, так і судами канцлера (право справедливості). В той же час, королівські акти конкурували з актами парламенту.

Загалом, процес впливу права країни-метрополії відбувався різними шляхами і має різні найменування. В цілому він може бути позначений як правова акультурація, яка в свою чергу виявлялась в різних формах, зокрема у формі рецепції. Як результат, країнами-колоніями було сприйнято правове мислення, юридична техніка, система освіти, що склалась в країні-метрополії.